

การประคบเย็น

(Cold compression therapy)

คำจำกัดความ (Definition)

การใช้ความเย็นประคบเพื่อการบำบัดเฉพาะที่ เช่นอาการปวดจากการบาดเจ็บหลังเล่นกีฬา ข้อเคล็ด ข้อเท้าแพลงกล้ามเนื้อปวดตึง การประคบผิวหนังบริเวณให้น้ำเกลือที่มีอาการบวมแดงบริเวณฝีเย็บที่มีความเข้มข้นสูง บริเวณแผลหลังผ่าตัดภายใน 24-48 ชั่วโมงแรก ปวดศีรษะ ปวดฟัน หรือมีไข้สูงมีอาการบวมจากการบาดเจ็บ ตาบวม เลือดกำเดาไหล เป็นต้น

วัตถุประสงค์(Objective)

1. บรรเทาอาการปวดเฉพาะที่
2. ลดอาการบวมหรืออักเสบ
3. ช่วยให้หลอดเลือดหดตัวทำให้เลือดออกน้อยลง

อุปกรณ์ (Equipment)

1. กระเป๋าน้ำแข็ง (ice bag) ถุงเจลเย็น(cold gel pack) ผ้าเย็น(Cold towel)
2. ปลอกกระเป๋าน้ำแข็งหรือถุงผ้าหุ้มเจลเย็น
3. น้ำแข็งก้อนเล็กๆ
4. ตู้เย็น

การประเมิน(Assessment)

ประเมินความต้องการหรือความจำเป็นสำหรับผู้ป่วยที่ต้องใช้การประคบเย็นมีการประเมินระดับความปวดอาการบวมหรืออักเสบบริเวณตำแหน่งที่จะประคบเย็นลักษณะผิวหนังประเมินสัญญาณชีพจร ประเมินสัญญาณชีพ โดยเฉพาะอุณหภูมิที่ร่างกายไม่อยู่ในช่วงอุณหภูมิต่ำกว่าปกติ ประเมินลักษณะสีผิว บริเวณส่วนปลายมีลักษณะเลือดไหลเวียนดี

ข้อวินิจฉัย(Nursing diagnosis)

1. มีโอกาสผิวหนังสูญเสียหน้าที่
2. มีโอกาสอุณหภูมิร่างกายต่ำ
3. ไม่สบายเนื่องจากปวดบริเวณบาดเจ็บ
4. ไม่สบายเนื่องจากบริเวณผิวหนังอักเสบ

การวางแผนทางการพยาบาลและผลลัพธ์(Outcome identification and planning)

1. ระดับความปวดลดลง
2. อาการบวมลดลง
3. อุณหภูมิร่างกายปกติ
4. ลักษณะผิวหนังบริเวณประคบเย็นปกติ

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Implementation)

ขั้นตอน(Action)	เหตุผล(Rationale)
<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายให้ผู้ป่วยและญาติทราบวัตถุประสงค์ของการใช้อุปกรณ์ประคบเย็น 2. ล้างมือให้สะอาด 3. การเตรียมอุปกรณ์ประคบเย็น <ol style="list-style-type: none"> 3.1 นำถุงเจลที่แช่ช่องแข็งออกจากตู้เย็น สวมปลอกถุงผ้า หรือห่อหุ้มด้วยผ้าขนหนู ไม่ให้อุปกรณ์ประคบเย็นสัมผัสโดยตรงกับผิวหนัง 3.2 นำน้ำแข็งใส่ลงกระเป๋าน้ำแข็งใส่อากาศออกแล้วปิดฝาให้แน่น คว่ำกระเป๋าดูการรั่วซึม และเช็ดกระเป๋ากายนอกให้แห้ง พร้อมสวมปลอกกระเป๋าน้ำแข็งหรือห่อหุ้มด้วยผ้าขนหนู 4. จัดท่าของผู้ป่วยให้อยู่ในท่าที่สุขสบาย และสามารถวางประคบเย็นได้ 5. นำอุปกรณ์ประคบเย็นวางบริเวณตำแหน่งที่ต้องการประคบนานครั้งละ 15 ถึง 20 นาที ห่างกัน 1 -2 ชั่วโมงหรือหยุดประคบ 5 นาที จนอาการบวมลดลง หรือทำวันละ 2-3 ครั้ง ภายใน 24- 48 ชั่วโมงแรกเมื่อเกิดเหตุการณ์บาดเจ็บ หรือภายหลังการผ่าตัด 6. ประเมินและตรวจสอบบริเวณผิวหนังที่ใช้การประคบเย็น หากอุปกรณ์ประคบเย็นมี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เคารพในสิทธิของผู้ป่วยลดความกังวลและการให้ความร่วมมือจากผู้ป่วย 2. ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค 3. จัดเตรียมอุปกรณ์พร้อมใช้ <ol style="list-style-type: none"> 3.1. ป้องกันผิวหนังสูญเสียหน้าที่จากการสัมผัสความเย็นมาก 3.2. ทดสอบการรั่วซึมของกระเป๋าน้ำแข็งและป้องกันผิวหนังสูญเสียหน้าที่จากการสัมผัสความเย็นมาก 4. เพื่อความสบาย และวางตำแหน่งอุปกรณ์ประคบเย็นได้อย่างเหมาะสม 5. เพื่อใช้งานอุปกรณ์ประคบเย็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันผิวหนังสูญเสียหน้าที่จากการสัมผัสความเย็นมาก 6. ประเมินภาวะแทรกซ้อน และป้องกันเนื้อเยื่อถูก

<p>ความเย็นลดลงให้เปลี่ยนอุปกรณ์ประคบเย็นใหม่</p> <p>7 เมื่อเลิกใช้อุปกรณ์ประคบเย็น</p> <p>7.1 .กระเป๋าน้ำแข็งเทน้ำทิ้งทำความสะอาดกระเป๋าน้ำแข็งแขวนไว้ให้แห้งก่อนเก็บกระเป๋าสู่ลมเข้าไปเล็กน้อยเพื่อปิดฝาให้แน่น</p> <p>7.2.ถุงเจลล้างทำความสะอาดนำกลับไปแช่ช่องแช่แข็งตู้เย็น</p> <p>7.3.ส่งปลอกถุงหุ้ม หรือ ผ้าขนหนูซักตามระบบ</p> <p>8.ล้างมือให้สะอาด</p> <p>9.บันทึกกิจกรรมในแบบบันทึกทางการแพทย์โดยใช้หลัก AIE</p>	<p>ทำลายจากความเย็นนาน</p> <p>7.ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค และสะดวกในการใช้อุปกรณ์ประคบเย็นในครั้งต่อไป</p> <p>8.ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค</p> <p>9.เพื่อเป็นหลักฐานทางการแพทย์</p>
---	--

การบันทึก(Documentation)

การบันทึกผลการประเมินลักษณะผิวหนัง การไหลเวียนเลือดของส่วนปลาย ตำแหน่งที่ใช้อุปกรณ์ประคบเย็นสัญญาณชีพ ระยะเวลาการใช้อุปกรณ์ คำแนะนำผู้ป่วยและญาติ การช่วยเหลือ และผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงหลังการปฏิบัติกิจกรรม

ข้อระวัง(Special consideration)

1. ความเย็นที่มากเกินไปก่อให้เกิดการทำลายเนื้อเยื่อได้
2. ผู้ป่วยอาจเกิดอาการไม่สุขสบายเนื่องจากอาการชาได้

ข้อห้ามในการประคบด้วยอุปกรณ์ใช้ความเย็นประคบกรณีผู้ป่วยในภาวะดังต่อไปนี้

1. ผู้ป่วยที่มีแผลเปิดเนื่องจากความเย็นจะลดอาการไหลเวียนของเลือดเพิ่มการทำลายเนื้อเยื่อ
2. ผู้ป่วยที่แพ้ความเย็น
3. ผู้ป่วยที่มีโรคหรือภาวะทางกายที่มีการสูญเสียการรับรู้สึกรู้สึกเช่น โรคเบาหวาน โรคทางระบบประสาทโรคทางเส้นเลือด
4. ผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะช็อค
5. ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูงให้ใช้ความระมัดระวังอย่างมากในการประคบเย็นดังนี้

- 5.1 ผู้ป่วยที่สูญเสียการรับรู้ความรู้สึก
- 5.2 ผู้ป่วยเด็กผู้ป่วยสูงอายุหรือผู้ป่วยที่มีผิวหนังบางเกินไป
6. ผู้ป่วยเป็นเด็กห้ามวางบนตัวให้วางทิ้งไว้ข้างๆหรือตามปลายเท้าปลายนิ้วมือ
7. ถ้ามีรอยผิวหนังขีดคล้ำให้คงใช้กระเป๋าน้ำแข็งทันทีและรายงานให้แพทย์ทราบ

เอกสารอ้างอิง

จุรี คงเพชร,จิพารัตน์ ปาณิยะ.(2554).ผลของการประคบด้วยถุงเจลแช่เย็นต่อการลดความปวดหลังผ่าตัด
ตกแต่งแก้ไขเปลือกตา.วารสารเกื้อการุณย์.18(1): 67-79.

นริศ เจนวินิยะ.(2561).ประคบร้อน หรือ ประคบเย็น.HealthToday Magazine, No.201

ธีรวัฒน์กุลทนนท์.(2546).ข้อเสนอแนะการดูแลการบาดเจ็บจากการออกกำลังกายและเล่นกีฬา สำหรับ
ประชาชน.หนังสือชุดข้อเสนอแนะการออกกำลังกายสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กองออกกำลังกายเพื่อ
สุขภาพ กรมอนามัย

Fundamental Nursing Skills – Patient Positioning Hot Cold O2.<http://thestudentnurse.com>

[/class_notes/fundamental-nursing-skills/fundamental-nursing-skills_patient-positioning-hot-cold-o2/](http://class_notes/fundamental-nursing-skills/fundamental-nursing-skills_patient-positioning-hot-cold-o2/)

Jon E Block .(2554). **Cold and compression in the management of musculoskeletal injuries and orthopedic operative procedures: a narrative review.**

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3781860>

การประเมินผล(Evaluation) การประคบเย็น

เกณฑ์การประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3	
	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
<p>เชิงโครงสร้าง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปฏิบัติคือพยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาล 2. เตรียมอุปกรณ์ครบถ้วน 						
<p>เชิงกระบวนการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายให้ผู้ป่วยและญาติทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประคบเย็น 2. เตรียมอุปกรณ์ประคบเย็นได้ถูกต้อง 3. จัดท่าของผู้ป่วยให้อยู่ในท่าที่สุขสบาย และวางประคบเย็นได้เหมาะสม 4. สามารถอธิบายการใช้อุปกรณ์ประคบเย็นได้ถูกต้อง(อุปกรณ์ประคบเย็นวางบริเวณตำแหน่งที่ต้องการ ประคบนานครั้งละ 15 ถึง 20 นาทีห่างกัน 1 -2 ชั่วโมง หรือหยุดประคบ 5 นาที จนอาการบวมลดลง หรือทำวันละ 2-3 ครั้ง ภายใน 24- 48 ชั่วโมงแรกเมื่อเกิดเหตุการณ์บาดเจ็บ หรือภายหลังการผ่าตัด) 5. ติดตามและประเมินสภาพผิวหนังบริเวณที่วางอุปกรณ์ประคบเย็นได้ถูกต้อง 6. จัดเก็บทำความสะอาดอุปกรณ์ประคบเย็นได้ถูกต้อง 7. บันทึกกิจกรรมทางการพยาบาลการใช้อุปกรณ์ประคบเย็นตามหลักAIE 						
<p>เชิงผลลัพธ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อัตราการปฏิบัติการประคบด้วยอุปกรณ์ประคบเย็นได้อย่างถูกต้องร้อยละ 100 2. สภาพผิวหนังตำแหน่งใช้อุปกรณ์ประคบเย็นไม่ถูกทำลายจากการประคบเย็น และผู้ป่วยบรรเทาอาการปวด หรือบวมลดลง 3. มีการบันทึกกิจกรรมทางการพยาบาลการใช้อุปกรณ์ประคบเย็นตามหลักAIE 						

